

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **P. P. V.,** zastoupeného Mgr. Petrem Kaustou, advokátem se sídlem Čs. legií 1719/5, Ostrava, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje,** se sídlem 28. října 2771/117, Ostrava, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 3. 2010, č. j. 58 Ca 57/2009 - 33, ve znění opravného usnesení ze dne 8. 4. 2010, č. j. 58 Ca 57/2009 - 42,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobci **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

[1] Žalovaný Krajský úřad Moravskoslezského kraje (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě. Tímto rozsudkem krajský soud pro nezákonnost zrušil rozhodnutí stěžovatele ze dne 5. 11. 2009, č. j. MSK 171426/2009.

[2] Citovaným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Magistrátu města Ostravy ze dne 3. 9. 2009, č. j. DSČ/17332/09/SŘ-Bar, kterým byl žalobce shledán vinným z přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. i) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, kterého se dopustil porušením ustanovení § 18 odst. 1

zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o silničním provozu“). Za to byl potrestán pokutou ve výši 2500 Kč.

[3] Ke spáchání přestupku mělo dojít tak, že dne 12. 3. 2009 v blíže specifikovaném čase a místě žalobce jako řidič motorového vozidla nepřizpůsobil rychlost své jízdy dopravně technickému stavu pozemní komunikace, povětrnostním podmínkám a jiným okolnostem, které lze předvídat, v důsledku čehož při projíždění zatáčky na zasněženém povrchu vozovky nezvládl řízení, dostal smyk a vyjel mimo vozovku, kde došlo k nárazu do dvou stromů. Vznikla tak hmotná škoda zřejmě převyšující částku 100 000 Kč.

[4] Krajský soud v rozsudku, kterým citované rozhodnutí stěžovatele zrušil pro nezákonnost, konstatoval, že skutkový stav je nesporný, nicméně spornou je otázka, zda lze k tíži žalobce přičítat škodu způsobenou výlučně na jeho vozidle. Odkázal rovněž na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 11. 2007, č. j. 5 As 42/2007 - 55. Na tomto základě dospěl k závěru, že žalobce zavinil dopravní nehodu, avšak dopustil se tím pouze přestupku podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. l) a nikoliv podle § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích.

II. Obsah kasační stížnosti

[5] Stěžovatel proti tomuto rozsudku v kasační stížnosti uplatňuje důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“), když namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem a nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí.

[6] Stěžovatel uvádí, že krajský soud nesprávně vyložil ustanovení § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích. S poukazem na zásadu zákonnosti tvrdí, že z dikce „*některé ze zúčastněných vozidel*“ plyne, že se jedná o jakékoliv vozidlo bez ohledu na jeho vlastnictví. Odrazem této skutkové podstaty je vyšší míra škodlivosti účinku vyjádřená ve škodě způsobené dopravní nehodou.

[7] Argumentace rozsudkem Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 As 42/2007 není případná, protože jde o zcela odlišnou právní situaci. Tento rozsudek byl navíc vydán za situace, kdy již byl účinný zákon č. 215/2007 Sb., podle jehož důvodové zprávy bylo cílem odstranit duplicity a vyloučit, aby byli postihováni i řidiči, kteří způsobili zranění výhradně sami sobě.

[8] Stěžovatel poukazuje rovněž na historický kontext zákonné úpravy. Podle úpravy obsažené v zákoně o přestupcích až do novelizace provedené zákonem č. 411/2005 Sb. totiž platila skutková podstata, kterou naplnil každý, kdo porušením zvláštního zákona způsobil dopravní nehodu, kterou je povinen podle zvláštního zákona neprodleně ohlásit policistovi. Tato nehoda byla definována buď usmrcením nebo zraněním osoby anebo hmotnou škodou na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí nebo na jiných věcech přesahující 20 000 Kč. Až zmíněnou novelou č. 411/2005 Sb. zákonodárce oddělil zvláštní skutkové podstaty dopravních nehod, při nichž došlo k ublížení na zdraví a při kterých byla způsobena škoda na majetku.

[9] Stěžovatel dále argumentuje tím, že na rozdíl od zdraví je vlastnictví dělitelné a přenosné. Výklad zvolený krajským soudem může dopadat pouze na výlučného vlastníka vozidla, nikoliv již např. na vlastníka podílového. Tím nicméně vznikají diskriminační

důsledky, kdy výlučný vlastník bude ve své přestupkové odpovědnosti zvýhodněn oproti vlastníkovi, jehož vlastnický podíl bude nižší. I kdyby soud dospěl k závěru, že nebude postihován žádný vlastník bez ohledu na rozsah vlastnictví, promítá se zde nerovnost v podobě škodlivosti následku: příkladmo manželka by postižena být nemohla, zatímco družka či potomek ano. Kromě toho tento výklad nabourává zásadu materiální pravdy a zásadu vyšetřovací, protože bude nutné ve správním řízení, kdy škoda překročí částku 100 000 Kč, vždy prokázat vlastníka, což je technicky obtížné a bude tím „pošlapán" objekt přestupkového řízení, tzn. bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích.

[10] Ze všech popsaných důvodů navrhuje stěžovatel napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalobce

[11] Žalobce se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožňuje s právními závěry krajského soudu, učiněnými v odůvodnění napadeného rozsudku. Má za to, že úmyslem zákonodárce nebylo trestat řidiče za to, že přivodí škodu sobě samému a ani kompenzovat státu výjezdy k dopravním nehodám, nýbrž postihovat pachatele přestupků a výchovně na ně působit.

[12] K námitce o převoditelnosti vlastnického práva žalobce uvádí, že v projednávaném případě vznikla škoda výhradně žalobci, jelikož poškozené vozidlo vlastnil pouze on. Nejedná se ani o diskriminaci, protože je spravedlivé potrestat pachatele za poškození věci patřící někomu jinému a není diskriminační, pakliže není potrestán za poškození věci vlastní. K otázce nutnosti zjišťování vlastnictví k poškozenému vozidlu žalobce uvádí, že nejde o nic jiného než o nalézání spravedlnosti, v právním státě obvyklé.

[13] Žalobce navrhuje kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[14] Nejvyšší správní soud poté, co zjistil, že jsou splněny všechny procesní podmínky pro věcné projednání a rozhodnutí kasační stížnosti, přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[15] Stěžovatel sice uplatnil dva kasační důvody (nezákonnost a nepřezkoumatelnost rozsudku), nicméně je rozumné o nich pojednat společně, jelikož spolu souvisí. V daném případě totiž není sporu o skutkových okolnostech případu (k dopravní nehodě došlo a škoda vznikla výhradně na vozidle žalobce) a je proto nutno přezkoumat správnost a přesvědčivost odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu.

[16] Sporným ustanovením se jeví § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích, podle něhož platí, že „*přestupku se dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích porušením zvláštního právního předpisu způsobí dopravní nehodu, při které je způsobena na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí hmotná škoda převyšující zřejmě částku 100 000 Kč*". Krajský soud totiž toto ustanovení vyložil (na rozdíl od stěžovatele a správního orgánu I. stupně) tak, že sankce za nedbalostní poškození vlastního majetku není účinná, účelná ani smysluplná. Pokud Nejvyšší správní soud v rozsudku sp. zn. 5 As 42/2007 dospěl k závěru, že pokud u dopravní nehody, jejímž jediným účastníkem a

současně jediným zraněným je řidič, tím spíše musí platit (a maiore ad minus), že pokud je jediným účastníkem dopravní nehody, kterému je způsobena škoda, řidič, který ji způsobil, není dán zájem na jeho potrestání za spáchání této škody.

[17] Nejvyšší správní soud konstatuje, že dikce citovaného zákonného ustanovení umožňuje vícero možných výkladů: v souladu s touto dikcí se určitě jeví výklad provedený stěžovatelem, nicméně nelze apriori vyloučit ani výklad, který učinil krajský soud. Za těchto okolností je namístě použít zejména teleologický způsob výkladu, jelikož právě tento nejvíce odpovídá smyslu a podstatě působení práva ve společnosti.

[18] Jak zdejší soud uvedl v opakovaně citovaném rozsudku sp. zn. 5 As 42/2007, společným skupinovým objektem dopravních přestupků je bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích, vyjadřující zájem společnosti na ochraně života a zdraví osob a ochraně majetku. Samotné objekty jednotlivých skutků jsou pak upraveny v jednotlivých ustanoveních zvláštní části zákona o přestupcích. Objektivní stránka dopravních přestupků spočívá nejčastěji svou formou v porušení právního předpisu o bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. „*U dopravní nehody, jejímž jediným účastníkem a současně jediným zraněným byl pouze řidič, který způsobil dopravní nehodu, spočívá nebezpečnost jednání a zájem společnosti na potrestání pouze za porušení zvláštního právního předpisu, nikoliv za nedbalostní sebepoškození zdraví, a proto závěr krajského soudu o nesprávné právní kvalifikaci správním orgánem je správný. Sankce za nedbalostní sebepoškození zdraví by nebyla účinná, účelná a neměla by tedy smysl*.“

[19] Rovněž v nyní projednávaném případě má soud za to, že je třeba od sebe odlišovat dvě skutečnosti: protiprávnost jednání žalobce a podřazení této protiprávnosti pod správnou skutkovou podstatu přestupku. V daném případě měly správní orgány za prokázáno, že žalobce porušil ustanovení § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., podle něhož „*rychlost jízdy musí řidič přizpůsobit zejména svým schopnostem, vlastnostem vozidla a nákladu, předpokládanému stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, její kategorii a třídě, povětrnostním podmínkám a jiným okolnostem, které je možno předvídat; smí jet jen takovou rychlostí, aby byl schopen zastavit vozidlo na vzdálenost, na kterou má rozhled*.“ Došlo tedy podle názoru správních orgánů k porušení „*zvláštního právního předpisu*“ tak, jak stanoví zákon o přestupcích.

[20] Pokud však jde o podřazení této protiprávnosti pod ustanovení § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích, souhlasí zdejší soud do určité míry s názorem krajského soudu, že skutková podstata tohoto přestupku není naplněna v případě, kdy dojde ke vzniku hmotné škody pouze na vozidle přestupce. Na tyto případy dopadá ustanovení § 22 odst. 1 písm. l) cit. zákona, podle něhož „*přestupku se dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích jiným jednáním, než které je uvedeno pod písmeny a) až k), poruší zvláštní právní předpis.*“ Jedná se tedy o jakousi „zbytkovou“ skutkovou podstatu, pokrývající všechny případy, které zákon o přestupcích nedefinuje konkrétně a samostatně. Jinak řečeno, jakkoliv není sporu o tom, že skupinový objekt, kterým je bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích, musí být dostatečně a účinně chráněn, jinou otázkou je, jakou formou. Takto viděno je z dikce ustanovení § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích zřejmé, že tato skutková podstata pamatuje na případy střetu několika vozidel: proto předpokládá vznik hmotné škody na některém z nich. Je však kvalitativně zcela jinou situací, vznikne-li pochybením řidiče škoda pouze na jeho vozidle, než je-li poškozeno též vozidlo jiné.

[21] Jestliže totiž dojde ke vzniku takto vysoké škody jen na vozidle, které řídil pachatel přestupku, je z povahy věci zřejmé, že již tato samotná škoda představuje citelnou újmu. Jakkoliv sice lze negativní následky této škody do určité míry eliminovat např. formou havarijního pojištění, je zřejmé, že uvedení vozidla do původního stavu je spojeno s řadou obtíží, které samy o sobě jsou pro pachatele nepříjemné. Nemluvě samozřejmě ani o tom, že samotný prožitek dopravní nehody, bez ohledu na výši materiální škody, je zpravidla nanejvýš stresující. Proto je racionální výklad, který nastínil krajský soud, spočívající v rozlišení skutkových podstat přestupků v závislosti na tom, komu vznikne příslušná škoda.

[22] Výklad krajského soudu založený na úvaze, že v případě „sebepoškození vlastního vozidla“ postačuje vyvození odpovědnosti podle písm. l) citovaného zákonného ustanovení, je proto konformní s účelem vykládaných norem. Tomu ostatně odpovídá i nižší sazba výše pokuty, kterou lze uložit: u přestupku podle písm. i) tato pokuta činí 2500 až 5000 Kč, v případě přestupku podle písm. l) od 1500 do 2500 Kč.

[23] Nejvyšší správní soud se nicméně neztotožňuje s tou částí argumentace krajského soudu, která fixuje osobu přestupce na existenci vlastnického práva k poškozenému vozidlu. Krajský soud totiž zastává názor, že podle citovaného zákonného ustanovení nelze postupovat tehdy, je-li řidič jediným účastníkem dopravní nehody a současně jedinou osobou, „*které byla způsobena pouze na jejím vozidle včetně přepravovaných věcí nebo na jiných věcech hmotná škoda převyšující zřejmě částku 100 000 Kč.*“ Řešení, nabízené krajským soudem, by totiž bylo v praxi vskutku obtížně proveditelné, jak příhodně argumentuje stěžovatel, a současně plně nekoresponduje s podstatou ustanovení § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích, jak je vyloženo výše.

[24] Jeho podstatu totiž zdejší soud vykládá tak, že dopadá pouze na případy, kdy je způsobena škoda stanoveného minimálního rozsahu na některém ze zúčastněných vozidel, tj. zákonodárce předpokládá účast u nehody nejméně dvou vozidel. Pokud tedy vznikne škoda na vozidle jediném (a není zásadněji poškozeno např. ani svodidlo, obrubník či dopravní značka), není dán žádný důvod podle citovaného ustanovení postupovat, a to nezávisle na tom, zda je poškozené vozidlo a přepravované věci v něm ve vlastnictví řidiče či nikoliv. Jinak řečeno, pokud je při dopravní nehodě účastno jediné vozidlo a právě jím pachatel přestupek spáchá, nelze citované zákonné ustanovení využít a je namístě případně aplikovat ustanovení § 22 odst. 1 písm. l) zákona o přestupcích. Z ustanovení § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích totiž vskutku neplyne, že se musí jednat o vozidlo vlastněné pachatelem přestupku a že nemůže jít i např. o vozidlo, které si pachatel zapůjčil. Logiku tohoto ustanovení totiž spatřuje zdejší soud v existenci vztahu pachatele přestupku k vozidlu, jímž je přestupek spáchán, přičemž tento vztah nutně nemusí být vždy vlastnický.

[25] Nad tento rámec je vhodné doplnit, že pokud při nehodě (byť jediného) vozidla dojde ke zranění (či usmrcení) jiné osoby než řidiče (např. chodec, spolujezdec), je třeba postupovat podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. h) zákona o přestupcích tak, jak vyložil zdejší soud v citovaném rozsudku sp. zn. 5 As 42/2007, a to bez ohledu na počet zúčastněných vozidel.

[26] Nejvyšší správní soud ze všech popsaných důvodů uzavírá, že ustanovení § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích dopadá pouze na ty případy, kdy porušením zvláštního právního předpisu je způsobena dopravní nehoda, v jejímž důsledku vznikne hmotná

škoda na jiném vozidle nebo jím přepravovaných věcech převyšující zřejmě částku 100 000 Kč, než kterým byla tato nehoda způsobena. Pokud tato škoda vznikne výlučně na vozidle, kterým byla tato nehoda způsobena, připadá v úvahu jen spáchání přestupku podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. l) zákona o přestupcích.

[27] Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[28] Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšný žalobce náklady řízení nevyčíslil a za této situace soud rozhodl, že se žalobci právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. června 2010

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu